אורכתא. הרשאה: **משום דר' יוחנן.** דהואיל ואינו ברשות הבעלים אינו יכול להקנותו לשליח הלכך אם אדם יכול לחזור ולחבוע מיד הגאמן: **דכפריה.** אם תבעיה מפקיד לגאמן בבית דין וכפר בו: **דמיחזי.** דחתמינן אשיקרא דיהיב ליה לשליח מידי דלית ליה גבי האיך: **דאמר ליה האיך.** גאמן לשליח לאו בעל דברים דידי את: **ואי כתב בה למחלה ולשליח.** דון וזכי לנפשך והמותר שלי: **מיגו דמשתעי.** גאמן דינא בהדי שליח אפלגא על כרחיה דלא מצי למימר ליה לאו בעל דברים דידי את משתעי אכולה: **ואי תפס.** שליח משל גאמן: **לא מפקינן מיניה.** אף על גב דלא כתיב ביה אפיק לנפשך. ל"א ואי תפס שליח ממון שהוציא ועיכבו לעצמו לא מפקינן מיניה כך מצאתי כתוב בתשובות הגאונים וזה עיקר: רב אשי פליג עליה דאמימר: **כיון דכתיב קבילית עלאי.** אלמא שליח שויה הלכך אי תפיס מפקינן מיניה. ולגירסת קמא נמי אי תפס משל גאמן מפקינן מיניה דהא שליח בעצמא הוא וכוי כתופס לבעל חוב: **למיתפס פלגא.** ממון שהביא אם רוצה לעכב חציו: ה"ג **והלכתא שליח שויה ולא שקיל מידי: מתני' על פי שנים.** כלומר שנים מעידין אותו שגנב: **גנב ומכר בשבת.** אבל טבח קס ליה בדרבה מיניה: **וטבח ביום הכפורים.** דאין זדונו אלא כרת: **וטבח ומכר ואחר כן מת אביו.** אבל מת אביו ואח"כ טבח ומכר תנא בסיפא דפטור שהרי ירש את אביו ושלו הוא טובח ומוכר: **בשני אלו.** בטרפה ובחולין בעזרה דקא סבר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אבל לרפואה ולכלבים שחיטה ראויה היא דאי בעי מצי אכיל מייתי: **גמ' דבר ולא חצי דבר.** על פי שנים עדים יקום דבר(ד). והני עדי טביחה דקתני במתני' או על פי שנים עדים אחרים חצי דבר קמשהדי דאי לאו עדי גייבה איכא למימר דידיה קא טבח: תלפתא

בסתם יחידאה לא אמר. תימה דבכמה מקומות משמע דאמר אפילו בסתם יחידאה דבסוף המוליא (שבת דף פא:) פריך והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק ואע"ג דבפ' ג' מייס (נזיר ד' מב. ושם) מוקמינן ליה בר"ש ובפרק החולץ (יבמות דף מב:) גבי אחת בתולות דפריך נמי והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה אע"ג דאמר מקומות וי"ל דה"פ ה"א מאן תנא לטועים ר' דוסא כי היכי דלא תקשה סתם משנה לרבי יוחנן כלומר דלא תקשה מאי אולמיה האי סתמא מהאי סתמא דכיון דאיכא למימר דיחידאה היא לא חשיבא כי ההיא סתם משנה דאמר כרבים וא"ת והא האי סתמא נמי דאין הגונב אחר הגנב יחידאה היא דהיינו רבי יהודה בר פלוגתיה דרבי דוסא דאמר כל שילקטו דוקא ולא כל מה שלקטו ויש לומר דדלמא רבי יהודה כל שילקטו נמי שרי ולא נקט כל שילקטו אלא לרבותא דאע"ג דלא שרי אלא על ידי בריה ועי"ל דה"ק ה"א דכסתמא יחידאה לא אמר כי היכי דלא תקשה ליה סתם משנה אבל השתא שהולרכו לעשות תירוץ אחר לא נאמר יותר אלא אפי' (ב) משנה יחידאה נמי אמר: **לא** כתבינן **אורכתא אמטלטלי.** דוקא אמטלטלין דגזליה אבל אמטלטלין דפקדון כתבינן דהא תלי טעמא בהקדש ויש כח לאדם להקדיש פקדון שיש לו ביד חבירו כדמוכח בהמוכר את הספינה (ב"מ דף פח.) גבי ההוא גברא דאייתי קרי לפומבדיתא אמו כ"ע שקלי חדא חדא אמר הרי הן מוקדשין לשמים ומשמע התם דאי לא קילו דמייהו הוו קדשי ועוד דנעיל אמר אין הגונב אחר הגנב משלם כפל מטום דאין בעלים יכולין להקדיש וגונב מבית הנפקד משלם כפל לבעלים כדתניא בהמפקיד (ב"מ דף לג:) ועיקר קרא בגונב מבית שומר כתיב:

אמטלטלין דכפריה. כתב ר"ח דהאידנא

כסתם יחידאה לא אמר [מ]אמרי נהרדעי אמטלטלי אמר רב אשי לאמימר מאי טעמא אמר ליה משום דרבי יוחנן [נ]דא"ר יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו איכא דאמרי אמרי נהרדעי [א]לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה טעמא דכפריה דמיחזי כשיקרא אבל לא כפריה כתבינן ואמרי נהרדעי [ב]אורכתא דלא כתיב ביה זיל דון וזכי ואפיק לנפשך לית ביה מששא מ"ט [ג]משום דא"ל האיך לאו בעל דברים דידי את אמר אביי [ד]ואי כתיב ביה למחצה לשליש ולרביע מיגו דמשתעי דינא אפלגא משתעי דינא אבולה אמר אמימר אי תפס לא מפקינן מיניה רב אשי אמר [ה]כיון דכתביה ליה כל דמתעני מן דינא קבילית עלי שליח שויה ואיכא דאמר שותפא שויה למאי נפקא מינה למיתפס פלגא (ו) [ז] והלכתא שליח שויה: **מתני'** [ח]גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים משלם תשלומי ארבעה וחמשה [ט]גנב ומכר בשבת גנב ומכר לע"ז [י]גנב וטבח ביום הכפורים [יא]גנב משל אביו וטבח ומכר ואח"כ מת אביו [יב]גנב וטבח ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה [יג]גנב וטבח לרפואה או לכלבים [יד]השוחט ונמצאת טריפה [טו]השוחט חולין בעזרה משלם תשלומי ארבעה וחמשה רבי שמעון פוטר בשני אלו: **גמ'** לימא מתניתין דלא כרבי עקיבא דאי ר' עקיבא האמר דבר ולא חצי דבר דתניא [טז]אמר רבי יוסי כשהלך אבא חלפתא אצל ר' יוחנן בן נורי ללמוד תורה ואמרי לה רבי יוחנן בן נורי אצל אבא חלפתא

נהגו לכתוב אורכתא אפילו אמטלטלי דכפריה וטעמא לא ידענא ור"ת מפרש דטעמא דהלכתא כלישנא בתרא דסוגיא דגמרא דותיה דבשבועות (דף לג: ושם[ט]) דייק טעמא דמשנה (ג) עליכם דאיש פלוני ביד פלוני חייבין והא קתני סיפא עד שישמעו מפי המודע אמר שמואל בבא בהרשאה והא אמרי נהרדעי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי הני מילי (ד) דכפריה אבל לא כפריה כתבינן וכן בפרק יש בכור (בכורות דף מט.) וכיון דהלכתא כלישנא בתרא אם כן אפילו כפריה כתבינן דהא לישנא בתרא מפרש טעמא דלא כתבינן אמטלטלין דכפריה משום דמיחזי כשיקרא ולמיחזא כשיקרא לא חיישינן כדמסיק בהכותב (כתובות דף פה.) ובפרק כל הגט (גיטין דף מו:) דליתא לדרב פפי דאמר האי תשרתא דדייני דמיכתבא מקמי דלסהדו סהדי אחתימות ידייהו פסולה משום דמיחזי כשיקרא וא"ת כיון דלא חיישינן למיחזי כשיקרא אם כן בשבועות (דף לג:) ובבכורות (דף מט.) כי פריך מנהרדעי דאמרי לא כתבינן הוה ליה למימר דליתא וי"ל דאורחא דגמרא למיפרך ממילתא אע"ג דליתא דבפרק ג' דכתובות (ד' כא.) נמי פריך מדרב פפי אמילתיה דרב הונא וחזר בה מחמת זה ומגיה דבריס אע"ג דאמר בהכותב (כתובות ד' פה.) דליתיה ומיהו לפי המפרש התם דהא דקאמר ליתא לא קאי אדרב פפי אלא כלומר ליתא לקושיא דאין קושיא דבקיום שטרות דוקא חיישינן למיחזי כשיקרא דבית דין אבל בשאר מילי לא מדרב נחמן אז אין זה ראיה משום דפריך מדרב פפי וא"ת ולגירסא קמא דנהרדעי מאי הוה משני אמתניתין דשבועות ובבכורות ומיהו אמתניתין דשבועות מצי לאוקמי [ו]בקרקעות וכמ"ד נשבעין אבל בהכיא דבכורות דאיירי בפליין בכור ליכא לאוקמי כמ"ד פודין בקרקעות דהא קתני בהכיא משנה דאין פודין ויש לומר דאיכא לאוקמינה שהאחד חייב לחבירו ושואל מדרבי נתן אי נמי שנתן לו במעמד שלשתן ומיהו בהכיא דבכורות צריך לדקדק אם יכול ליתן במעמד שלשתן כיון דהוא עצמו לא היה יכול להוציא מידו כמו שבכתובה אין יכולה ליתן במעמד שלשתן כיון דלא ניתנה לגבות מחיים כמו שמפורש בהחובל (נקמן ד' פט.) ואין לתמוה על מה שאנו נוהגין לכתוב הרשאה אפי' במלוה אע"פ שאין אדם יכול להקנות הלואתו לחבירו כדמוכח במי שמת (ב"ב ד' קמח.) שדוחק למצוא דהלואתו לפלוני איתא בבריא ולא מצי לאשכוחי אלא הואיל ויורש יורשה אי נמי במעמד שלשתן משמע דבשום ענין לא מצי מקני ליה דכיון דקי"ל כאיכא דאמרי ולהך לישנא אמטלטלין דגזילה נמי כתבינן אורכתא אע"פ שאין יכול להקנותו כמו שאין יכול להקדיש דקיימא לן כרבי יוחנן דגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אין יכולין להקדיש כדמשמע בפ"ק דב"מ (ד' ז. ע"ש) דפריך מייתי לרב ומשמע נמי התם דסבר קתמא דגמרא דאם המסותא מטלטלין לא היה נגזל יכול להקדיש ה"ה הלואה אע"פ שאין יכול להקנותה כתבינן הרשאה וטעמא דלהאי לישנא מסקינן דשליח שויה ועשו תקנה לענין שליחות כאילו היה קונה קנין גמור ויש סמך למנהג בהגזל [ו](בגמרא) (נקמן ד' קד:) דרב פפא הוה מסיק זוזי בי מוזאי אקנינהו לרב שמואל בר יהודה אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד מחוץ ומסיק משמע לשון הלואה ויש לדחוק דמסיק בעיסקא מיירי אלא ניתן להואה ועוד דבהזהב (ב"מ ד' מו.) ובהמוכר את הספינה (ב"ב ד' עז:) ל"ג ומסיק אלא הוה ליה זוזי בי מוזאי בכל הספרים ואין לדקדק מהכיא דבכורות (ד' מט.) גבי פדיון הבן שיכול להרשות אע"פ שנתן לכהן ע"מ להוציא דלא מסקי אלעמייהו שימות תוך שלשים אלמא יכול להרשות במלוה התם ע"כ לאו ע"מ להוציא נתנו לו דקיימא לן כשמואל דאמר התם בשמוך להכיא שמעתא (שם) דפודה בנו בתוך שלשים [ט] ומתאכלו המעות דאין בנו פדוי:

(א) שבועות לג: בכורות מט., (ב) קדושין נב. ב"מ ז. לעיל סח: סט., (ג) ב"ב נו: [מוספתא דב"ב פ"ב], (ד) [דברים יט], (ה) [ד"ה היכא], (ו) עיין רש"ל, (ז) ל"ל קמא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' למיתפס פלגא (והלכתא שליח שויה). תפ"מ וכ"ב עיין בתפר"ר כתב דלא גרסי' ליה: (ב) תוס' ד"ה בסתם וכו' בסתם משנה דיחידאה: (ג) ד"ה אמטלטלין וכו' טעמא דמשביע אני עליכם: (ד) בא"ד ה"מ היכא דכפריה אבל:

גליון הש"ם

גמ' והלכתא שליח שויה. עיין ב"ב דף קכז ע"א תוס' ד"ה אמטלטלין וכו' בסה"ד ונתאכלו המעות דאין בנו פדוי. ועיין ב"ב דף קכז ע"א תוספות ד"ה מדרש:

סה א מיי' פ"ג מה"ל שלוחין הל' ו ועיין בהגהות וכמ"מ סמג עשין פב טוש"ע וש"ע מי' קכב סעיף ו [רב אלפס כאן וכפ' הגזל עניס דף מא:]
סו ב ג מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קכב סעיף ד:
סז ד מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף ה:
סח ה מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ו:
סט ו מיי' שם טוש"ע שם בהג"ה:
ע ז מיי' פ"ו מהלכות גניבה הלכה ו וסמ"ג הל' ז טוש"מ מי' מ:
עא ח מיי' שם פ"ג הל' ה טוש"מ שם:
עב ט מיי' שם הל' ב טור מ"מ שם:
עג י כ מיי' שם פ"ג הל' ו טוש"מ שם:
עד ל מ נ מיי' שם הל' ח טוש"מ שם:

מוסף רש"י

אורכתא הרשאה, ולשון שולטנות הוא כמו (נ"ב קכד:) בשנת פלוני אורכן שלטון, אף כאן אורכתא השלטה שהשליטו על בעל דינו לתובעו (שבועות לג:). אמטלטלי לפי שאינו בעין והעדים מעידין על מה שכתוב מתחת שיש לי ביד פלוני כך וכך (שם) דהואיל ואינן בעין מיחזי כשיקרא, שמא אין ביד פלוני אל זה כלום ותחתימי סהדי אשיקרא (בכורות מט.). דכפריה שכבר נשמע שהתבע שקרן דהשתא מיחזי כשיקרא שתחתו על מ"ש זה שיש לי ביד פלוני כך וכך (שבועות לג:). אבא חלפתא אבי חלפתא, דר' יוסי שמה היינו ר' יוסי בן חלפתא (רשב"ם ב"ב נז:).

דאף על גב דעדי ביאה צריכין לעדי קדושין. פירוש כל זמן שלא הוחזקה בחשת איש:

למעוטי שנים אומרים אחד בגבה כו'. ולא דמי לשנה ראשונה בפני שנים שניה כו' דהתם לאו כל מה שהיו יכולין לראות באותה שנה ורב אלפס פירש משום דהתם מהני סהדותייהו לענין פירות שאכל בשנה ראשונה שחייב לשלם אם לא ימצא יותר עדים וטעם ראשון נראה לר"י עיקר דתנן בפרק התקבל (גיטין דף פג:) האשה שאמרה התקבל לי גיטי לריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו בפניהן אמרה ושנים שיאמרו בפניהן קבל וקרע אלמא לא חשיב כי האי גוונא חלי דבר אע"ג דצריכי אלו לאלו דאפי' למאן דאמר שנים נאמן כשנטו בידו ולא צריכי עדי אמירה לעדי קבלה מ"מ כיון שצריך שנראה הנטו בידו חלי דבר הוא אלא ע"כ משום שכל כח רואה כל מה שיכולה [לראות] באותה שעה ואחיא מתניתין [דגיטין] כרבנן:

באומר לו עקוץ תאינה מתאינתי כו'. וא"ת והיכי דמי אי דקיימא גניבה בחצירו של לוקח בשעת עקיצה מאי פריך עלה וכיון דאי קתבע ליה כו' מכירה נמי לא הוי מכירה נהי דמחייב בנפשו מכל מקום קנייה ליה חצירו לוקח ואלא דליתא בחצירו של לוקח דל חיוב שבת מהכא לאו מכירה היא דהא קי"ל כרב נחמן דאמר [ב] פירות לא עבדי חליפין ומיהו לפר"ת ניחא דמפרש דהא דפירי לא עבדי חליפין היינו בתורת קנין סודר שמחזיר לו הסודר ולא יהיב לו אלא לקנין בעלמא אבל במכורין להקנות זה מתת זה שוה בשוה בתורת דמים קני ואומר ר"י דהכא לא דייק אלא אלשון מכר דאפי' קאי בחצר הלוקח כיון דלא אמר זיל שלים אין זו מכירה אלא מתנה ואף על גב דבתשלומי ארבעה וחמשה מתחייב על המתנה כמו על המכר כדאמרינן לקמן[ד] מ"מ גנב ומכר בשבת קתני ואין זו מכירה וכך לן עקוץ תאינה מתאינתיך כמו עקוץ תאינה מתאינתיך:

כמאן כרבי עקיבא דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא. ואם תאמר לרבי עקיבא נמי כיון דמעטא לאוקי חצירו חייב לענין שבת דרשות היחיד עולה עד לרקיע ולענין קנין לא קני בחוץ עד דמטי לתוך המחילות כדמוכח בגיטין בהזורק (דף עט. ושם) גבי הוא מלמעלה והיא מלמטה כיון שיצא מרשות הגג מגורשת ומוקי לה כגון שמחילות התחתונות עודפות על העליונות וי"ל דהכא איירי שזרק לאחר דרך פתח או דרך חלון ולא מעל מחילת האחר וא"ת ומ"ש דבגיטין נקט רבי עקיבא וי"ל דהכא נקט רבי עקיבא משום דאיירי בפתח אחר שאין מקורה דרבי לא אמר קלוטה כמי שהונחה דמיא אלא ברה"י מקורה כדאמרינן בריש שבת (דף ה. ושם[ה]) דאמר ביתא כמאן דמליא דמיא אבל רבי עקיבא אית ליה אפילו ברשות הרבים שאין מקורה ובגיטין נקט רבי משום דאוקמא כשמחילות התחתונות עודפות לרבי עקיבא לא מצי למינקט דלדידיה אפי' בלא מחילות כלל כמו ברה"ר אית ליה כמי שהונחה דמיא בריש שבת וס"ד דלרבי אפילו במחילות בלא קרוי אמרינן כמאן דמליא דמיא אי נמי למאי דבעי לאוקמי כרבי איירי בחצר מקורה: **לענין** שבת **לא** מחייב עד דניחה בחצר. וא"ת וכיון שהקנין בא בין עקירה להנחה אית לן למימר קס ליה בדרבה מינה כדאמרינן בריש אלו נערות (כתובות דף לא. ושם[ו]) דאמר רבי אבין זרק חץ מתחילת ד' לסוף ד' וקרע שיראין בהליכתו פטור עקירה לורך הנחה הוא ולפי מה שמפרש רבינו חס דאי אפשר לגיסון בלא הגבהה ורבי ירמיה דאמר בהנחקין (גיטין דף נב: ושם[ז]) גבי מנסן משעת הגבהה קני מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסון אית ליה הגבהה לורך ניסון הוא הדין דאית ליה עקירה לורך הנחה אתי שפיר דפריך הכא אליבא דרבי ירמיה ונראה לר"י דהוי מצי לשנויי דעקירה לורך הנחה הוא אלא לדברי המקשן שלא היה סובר טעם זה משיב ליה דמשכחת ליה שפיר באומר לא תקנה גגיבותיך עד שתנוח:

אתנן אסרה תורה ואפילו בא על אמו. תימה דמנ"ל הא וי"מ משום דאמר בהבא על יבמתו (יבמות דף נט: ושם) דאתנן כלב ומחיר זונה מותרין מדכתיב גם שניהם ולא ארבעה ומדמיעטו אתנן כלב שהוא במיתה ש"מ באשה כה"ג הוי אתנן ואין נראה פירוש זה דאטו מי כתיב ולא ארבעה שניהם כתיב ונאמר שניהם ולא שלשה ולא אתא למעוטי אלא מחיר זונה ונראה לפרש משום דעיקר אתנן בעריות הוא דכתיב דמוכח בפ' כל האסורים (תמורה דף כט: ושם) דזונה דגבי אתנן בחייבי כריתות משמעי וא"ת דאמר כי אסר הכתוב אתנן כגון שאמר לה אדם אחר הא לך עלה זה ושכבי עם בנך דבההוא לא מחייב מיתה ושייך אתנן בה"ג כדתנן בפרק כל האסורים (שם דף כט. ושם:[ט]) האומר הא לך עלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי ר"מ אומר אינו אתנן וחכמים אומרים הרי זה אתנן ואפילו ר"מ לא קאמר אלא משום דשפחה בעבד בריא כדמפרש התם דיש לו אשה וכנים רבו מוסר לו שפחה כנענית ותירץ ר"י דפשטי' דקרא דלא תביא אתנן זונה משמע בנתם אתנן שהבועל הוא הנותן אתנן: [ועי' תוס' בכורות נו: ד"ה זונה]: **אילו** תבעה ליה בו'. אע"ג דמוקמיה בע"ז (דף סג. ושם) דקאי אתנן בחצרה מטעם זה לא היה נאסר ולא חשיב אתנן אלא מתנה בעלמא ועיקר טעמא דאתנן כדמסיק הכא משום

חלפתא אמר לו הרי שאכלה שנה ראשונה בפני שנים שניה בפני שנים שלישית בפני שנים מהו אמר לו הרי זו חזקה אמר לו אף אני אומר כן אלא שרבי עקיבא חולק בדבר שהיה [ה]רבי עקיבא אומר * [ו]דבר ולא חצי דבר אמר אביי אפילו תימא רבי עקיבא מי לא מודה רבי עקיבא בשנים אומרים קידש ושנים אומרים בעל דאע"ג דעדי ביאה צריכי לעדי קדושין כיון דעדי קדושין לא צריכי לעדי ביאה דבר קרינא ביה ה"נ אע"ג דעדי טביחה צריכי לעדי גניבה כיון דעדי גניבה לא צריכי לעדי טביחה דבר קרינא ביה ורבנן האי דבר ולא חצי דבר למעוטי מאי [ז]א[ח]למעוטי [ט]אחד אומר אחד בגבה ואחד אומר אחד בכריסה האי חצי דבר וחצי עדות הוא [י]אלא למעוטי שנים אומרים אחד בגבה ושנים אומרים אחד בכריסה הני אמרי קטנה היא והני אמרי קטנה היא: גנב ומכר בשבת [וכו']: והתניא פטור אמר רמי בר חמא כי תניא ההיא דפטור [יא]באומר לו עקוץ [יב](לך) תאינה מתאינתי ותיקני לי גניבותיך אמרי וכיון דכי תבע ליה קמן בדינא לא אמרינן ליה זיל שלים דמחייב בנפשו הוא הא מכירה נמי לאו מכירה היא אלא אמר רב פפא [יג]באומר לו זרוק גניבותיך לחצרי ותיקני לי גניבותיך כמאן כר"ע דאמר [יד]קלוטה כמי שהונחה דמיא דאי כרבנן כיון דמטיא לחצר ביתו קנה לענין שבת לא מחייב עד דמטיא לארעא [טו]באומר לא תיקני לי גניבותיך עד שתנוח רבא אמר לעולם כרמי בר חמא [יז]אתנן אסרה תורה ואפילו בא על אמו ואי תבעה ליה קמן בדינא מי אמרינן ליה קום הב לה אתנן אלא אע"ג דכי קא תבעה ליה בדינא לא אמרינן ליה זיל הב לה כיון דכי יהיב לה הוי אתנן הכא נמי אע"ג דלענין תשלומין אי תבע בדינא קמן לא אמרינן ליה זיל שלים אפילו

עה א ב מי' פ"ד מהל' עדות הלכה ז סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סי' ל סעיף יג:

עו ג טוח"מ סימן שכ:

עז ד ה מי' פ"ג מהל' גניבה הלכה ה עור ח"מ שם:

עח ו מי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' מ סמג לאוין שמח:

מוסף רש"י

דבר. על פי שנים עדים יקום דבר שלם, שאלם כל הממון על פי עדים השנים, ולא חצי דבר. כל כח וכח אינה מעידה אלא על שלם המזקה, והייטו שלם דבר ולא דבר שלם, הואיל ואין שני עדים מעידים על כל הבי' שנים (השב"ם ב"ב נו:). בגבה. בין קטרי אלנטומיה (שוהדרין ל:) תחת אותו מקום (נדה נב:). בכריסה. באותו מקום (השב"ם ב"ב נו:). קלוטה. בתוך האויר, כמי שהונחה. לארץ (גיטין עט:). אתנן אסרה תורה ואפילו בא על אמו. ונתן לה עלה בתחנן, אתנן הוא ואסור לקרבן, דאתנן שמתא כתיב, לא שנא אמו לא שנא פנויה, ואע"ג דלא מצעה ליה בדינא קמן תן לי אתנני, לא אמריכנן ליה, דהא קם ליה בדרבה מינה, כי יהביה ניהלה אתנן הוא, אלמא אפילו במקום מיתה נמי רמו משלומין עליה אלא שאין כח לענשו בשמים, אבל ידי שמים לא יצא עד שישלם, דאי לא רמו משלומין עליה כי יהביה ניהלה מי הוה אתנן, מתנה בעלמא הוא דיהיב לה, אי נמי אי תפיס לא תפיסנן מיניה, כך שמעתי מפי מורי הזקן והכיא לי מורי רשיה על זה (ב"מ צא.).

תורה אור השלם

ו. לא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חֲטָאת בְּכָל חֵטְא אֲשֶׁר יֶחֱטָא עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר: דברים יט טו

גליון הש"ם

גמ' דבר ולא חצי דבר. עיין תוס' דף ד ע"ב תוס' ד"ה קמי: רש"י ד"ה בדינא לומר החזר לי תאנים. עיין מהרלין דף עב ע"ב וע"ע:

א) [ב"ב נו: מהרלין פו:], ב) ב"ב נו: מהרלין ל:, ג) [וע' נמרה נב: ובפרש"י דהתם], ד) רש"ל מ"ז, ה) [שבת ד.: נז. גיטין עט.], ו) ב"מ נא., ז) ר"ש ס"פ ואלמלי קתני מכר הא לאו מכירה היא, ח) בב"מ והיא אילו, ט) [ב"מ מז.], י) [דף עט.], כ) [ד"ה נא], ל) [ד"ה שעקיבה], מ) [ד"ה מנסן], נ) ד"ה כגון,

אפי' הכי. כי יהיב לה חייל עליה דטלה איסור אתנן הכא נמי כו': **מלקות איכא.** משום לאו: **ר' מאיר היא.** במסכת מכות (דף ד.) מעידים אנו בפלוני שחייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין שלא הסיר המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין: **גנב ומכר בשבת.** ואע"ג דאיכא חיוב מיתה: **גנב שור הנסקל.** אע"ג דאיסורי הנאה הוא חייב וכדתני לקמן [2] בעמא: **וכי.** שליח חוטא ושולח מתחייב בתשלומי ד' וה' והא קיימא לן דאין שליח לדבר עבירה במסכת קדושין (דף מב:): אין מכירה אלא בשנים מוכר ולוקח: **הסס.** כי עביד איהו [3] דפטרה ליה לאו משום דלא מיחייב אלא משום דקם ליה בדרבה מיניה: **ר"ש דאמר שחיטה שאינה ראויה כו'.** כדתנן בפרקין [4] רבי שמעון פוטר בשני אלו: **בשלמא ע"ז ושור הנסקל.** איסורי הנאה נינהו דאמר במסכת ע"ז (דף נד.) אע"פ שאמרו המשתחוה להמת חבירו לא אסרה עשה בה מעשה אסרה: **בשוגג יאכל.** אפי' הוא עצמו ואפילו בו ביום: **במזיד לא יאכל.** בו ביום. והוא הדין לאחרים ואיידי דתנא ריש בדידיה תנא נמי סיפא בדידיה והכי איצטרי לן לפרושי בהכל שותפין [5]: **רבי יהודה אומר בשוגג יאכל.** הוא בעצמו למועלי שבת ובו ביום לא הוא ולא אחרים ואיידי דבעי למיתנא סיפא בדידיה תנא נמי בריש בדידיה: **במזיד לא יאכל.** הוא עולמית אבל אחרים אוכלים: בדר' יוחנן הסנדלר גרסינן **יָאֻכַל: יכול אפי' בשוגג.** יאסר באכילה: **כמזיד אמרתי לך.** קודש הוא היכא דשייך דין מיתה ולא בשוגג: **מעשה שבת דאורייתא.** אסורין באכילה: להכי

אפילו הכי כיון דקא מקני ליה בהכי הויא מכירה: גנב וטבח ביום הכפורים וכו': אמרי אמאי נהי דקטלא ליכא מלקות מיהא איכא [1] וקי"ל דאינו לוקה ומשלם אמרי הא מני ר"מ היא דאמר [6] לוקה ומשלם אי ר"מ אפילו טבח בשבת וכי תימא לוקה ומשלם אית ליה מת ומשלם לית ליה ולא והתניא גנב וטבח בשבת גנב וטבח לע"ז גנב שור הנסקל וטבחו משלם ארבעה וחמשה דברי ר"מ וחכמים [2] פוטרין אמרי בר מינה דההיא דהא אתמר עלה א"ר יעקב א"ר יוחנן ואמרי לה א"ר ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש רבי אבין ורבי אלעא וכל חבורתא משמיה דרבי יוחנן אמרי [3] בטובה ע"י אחר וכי זה חוטא וזה מתחייב אמר רבא שאני הכא דאמר קרא [4] וטבחו [5] ומכרו [6] מה מכירה ע"י אחר אף טביחה ע"י אחר דבי ר' ישמעאל תנא או [7] לרבות את השליח דבי חזקיה תנא תחת לרבות את השליח [8] מתקיף לה מר זוטרא מי איכא מידי דאילו עביד איהו לא מיחייב ועביד שליח ומיחייב א"ל רב אשי התם לאו משום דלא מיחייב הוא אלא דקם ליה בדרבה מיניה ואי בטובה על ידי אחר מ"ט דרבנן דפטרי אמרי [9] מאן חכמים ר"ש דאמר [10] השחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אמרי בשלמא ע"ז ושור הנסקל שחיטה שאינה ראויה היא אלא שבת שחיטה ראויה היא דתנן [11] השוחט בשבת וביום הכפורים אע"פ שמתחייב

בנפשו שחיטתו כשירה אמרי סבר לה כרבי יוחנן הסנדלר דתנן [12] המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר"מ רבי יהודה אומר [13] בשוגג יאכל במוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מ"ט דר' יוחנן הסנדלר כדדריש רבי חייא אפיתחא דבי נשיאה [2] ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קדש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורין באכילה אי מה קדש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה ת"ל לכם שלכם יהא יכול אפילו בשוגג ת"ל [3] מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד אמר מעשה שבת דרבנן מ"ד דאורייתא כדאמרן ומ"ד דרבנן אמר קרא [14] קדש הוא הוא קדש [15] ואין מעשיו קדש בשלמא למ"ד דאורייתא' אמטו

להכי

משום דקא יהיב לה הוי אתנן פי' כיון שנריך לתת לה נלאת ידי שמים אפי' לא היה עומד בחבירה חייב אתנן ולא מתנה ה"נ הוא מכירה וכן משמע בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף לא. ושם) דחייב ליתן נלאת ידי שמים דאמר התם החוסם את הפרה ודש בה לוקה ומשלם ד' קנים לפרה וג' קנים לחמור ופריך והא קיימא לן דאין לוקה ומשלם ומשני רבא אתנן אסרה תורה אפי' בא על אמו וא"ת דנפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף עב. ושם [16]) אמרינן רבא מיגניבו ליה [דיבורי] בממתרת אהדדינהו ניהליה ולא קבלינהו הוחיל ונפק מפומיה דרב דבדמים קנינהו ואם היו חייבין נלאת ידי שמים אמאי לא קבלינהו וי"ל שהם לא היו מחזירים אלא משום שהיו סבורים שחייבין להחזיר מן הדין:

והא קי"ל דאין לוקה ומשלם. הכי נמי פריך אמתניתין דאלו נערות (כתובות דף לב. ושם [17]) ותימה דהא בקנס משמע דמודו כולי עלמא דלוקה ומשלם דילפינן ממוליא שם רע כדמוכח בפ"ק דמכות (דף ז. ושם) דהוי גמרינן בכל דוכתין ממוליא שם רע מי לאו דאיכא למפרך מה למוליא שם רע שכן קנס וכדי רשעתו נוקי בשאר ממון דלאו קנס ודוחק לומר דרבנן פליגי אדרבי מאיר וסברי עדים זוממים קנסא הוא וכדי רשעתו בעדים זוממים כתיב למימרא דאפי' בקנס משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות וי"ל דודאי מי לאו דאיכא למפרך מה למוליא שם רע שכן קנס הוה ילפינן בכל דוכתא לוקה ומשלם והוה דרשינן כדי רשעתו לדרשה אחרת כדדרשינן באלו נערות אבל השתא דאיכא למפרך ומוקמי כדי רשעתו דאין לוקה ומשלם מהשתא ילפינן בכל דוכתין מהתם דאין עדים זוממים נוקין ומשלמין אפילו בקנס דבכל ענין אמרה תורה דאין עדים זוממים נוקין ומשלמין אפי' בשעה שהעידו שקר בנפשו ומכרו דהוי קנס ומעדים זוממין ילפינן בפי ממוליא ש"ר דעיקר מלקות כתיב בהן ומלאו דחסימה דסמיך ליה ילפינן לכל המלקיות: **בטובה** ע"י אחר. ואם תאמר ולרבה דאמר בפרק אלו נערות (כתובות דף לד: ושם [18]) לרבי מאיר חידוש הוא שחדשה תורה בקנס דלף ע"ג דמקטל משלם היכי הוה

משני מתני' דאי כר"מ אפי' עושה בשבת נמי וי"ל דהוה מוקים מתני' בדלא אמרו ביה וכרבי יוחנן דאמר דאיכא שוגגין חייבין בשלומין והכי משני רבה התם מתניתין דאלו נערות: **או** לרבות את השליח. ומאן דמנריך לו לאלא דרש מתחת לרבות את השליח: **בשלמא** ע"ז ושור הנסקל שחיטה שאין ראויה היא. הך סוגיא אתיא כמ"ד בהשוחט (חולין דף מ.) אדם אוסר דבר שאין שלו נעשה בה מעשה דפלוגתא דתנאי היא וא"ת אמר התם דאפילו למ"ד אדם אוסר הני מילי עובד כוכבים אבל ישראל לנערי קמכון ואכתי שחיטה ראויה היא וי"ל [19] כשנתן רשות לשליח לשחוט כרצונו ואפי' לע"ז דאין שייך לומר לנערי בעלים קמכון שהשליח סבור שהוא של גנב: **המבשל** בשבת. מפורש בפרק הניזקין (גיטין דף נג: ושם [20]): **מה** קדש אסור אף מעשה שבת אסורים. וא"ת ולא ליכתוב לא קדש ולא לכם ואתא ידענא דאסירי מלא תאכל כל תועבה כל שתעבתי לך הרי הוא בכל תאכל וי"ל דאי מהתם ה"א אפי' שוגג להכי איצטריך למיכתב הכא ולסמכיה למחלליה לומר במזיד אמרתי לך ולא בשוגג: **היא** קדש ואין מעשיה קדש. ולא סגי דלא ליכתוב לא היא ולא קדש דמכל שתעבתי לך הוה אסרינן באכילה והכי איתא בהדיא בפרק כל הבשר (חולין דף קטו. ושם [21]): [22] **אלא** למ"ד דרבנן **אמאי פטרי רבנן.** הוה מצי למימר דלא דרשי לו ותחת לרבות את השליח אלא דלא ניחא ליה למימר דפליגי בשליח ואם תאמר והא משמע לקמן דאפי' בדרבנן פטרינן שחיטה שאין ראויה דהא נעי למימר אליבא דתמתי' דקסבר ר' יוחנן דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא וקתני רבי שמעון פוטר בשני אלו וי"ל דעל כרחך לא נעי למימר דלאו דאורייתא אלא לא"ק דבפרק כיסוי הדם (חולין דף פה: ושם) דייקינן בהדיא דסבר רבי שמעון חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא מדתנן בפרק בתרא דתמורה (דף נג:) רבי שמעון אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן היה וכי דייק התם ממתניתין דתמורה הוא הדין דהוה מצי למידק ממתניתין דקתני רבי שמעון פוטר בשני אלו:

כיון

הדין לאחרים נמי דאסור למיכליה בו ביום, דבעמא משום דלא נמטייה הנאה מאיסורא הוא וכי שהי לאורתא בכדי שיעשו לא מצי לו הנאה מיניה, ואיידי דתנא ריש בדידיה דאשמעינן רבותא להתירא, תני נמי סיפא בדידיה (שם) לא יאכל הוא לעולם, אבל אחרים ישראלים אוכלים (כתובות לד.) לא יאכל הוא משום קנס אבל אחרים אוכלים (חולין קסו.). ר' יהודה אומר בשוגג יאכל. הוא עצמו, למוצאי שבת. לאחר שהמתין בכדי שיעשו, אבל בשבת לא, דקנסים שוגג אינו מזיד (גיטין נג. וכעי"ז כתובות לד.) והוא הדין לאחריני דאע"ג דבשוגג מיזב קקילה ליכא עבירה מיהא ליכא ונעינן בכדי שיעשו, דלא נמטייה הנאה מעבירה, ואיידי דבעי למיתני סיפא לא יאכל עולמית בדידיה, אבל לאחרינא שרי, דאיהו דעבד איסורא דבדידיה (חולין סו.). **במזיד לא יאכל.** הוא עולמית אלא אחרים בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים. ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים. לשקאל (שם) בכדי שיעשו, כר' יהודה דמשוי ליה עבירה אף בשוגג, ועדיפא מדר' יהודה דאילו ר' יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדידיה, דלא קנסים שוגג אינו מזיד, ור' יוחנן קנסים שוגג אינו מזיד, הלכך איהו דעבד איסורא לא עבדי איסורא לא קנסו, אלא בכדי שיעשו ימתינו דלא ניחא ליה לאורתא אפילו לדידיה, דלא קנסים שוגג אינו מזיד, ור' יוחנן קנסים שוגג אינו מזיד, הלכך איהו דעבד איסורא לא עבדי איסורא לא קנסו, אלא בכדי שיעשו ימתינו ונותנו לעובד כוכבים (כתובות לד.). מ"ט דר' יוחנן הסנדלר. דאמר מעשה שבת אסורין באכילה (שם). יכול אפילו בשוגג. תאסר באכילה אם שגג בגישול אבל ידע שהוא שבת, ת"ל מחלליה מות יומת. היכא דאיכא מיזב מיתה אסירי באכילה כי קודש, במזיד אמרתי. שהוא אמר כקודש, דהא נמי מיזב מיתה כתיב, ולא בשוגג (שם). מעשה שבת דאורייתא. במזיד אסורין מן התורה באכילה לר' יוחנן הסנדלר (שם).

מסורת הש"ס

ה) כתובות נג: ב"מ לא. וש"נ, ב) [ל"ל לו מכרו וכ"מ בכתובות], ג) [כתובות לג: קדושין מג. לקמן עט.], ד) כתובות סט. ה) [ערובין פג. וש"נ], ו) [חולין פ. פא. פה: כתובות לד. קדושין מ. לקמן עו.], ז) כתובות לד. חולין יד., ח) שבת לח. ביצה ח: תרומות פ"ב מ"ג כתובות לד. גיטין נג: ע"ש חולין טו. [תוספתא דשבת פ"ג], ט) [קדש היא קדש ואין מעשיה כל"ל], י) [כתובות לד. חולין קטו.], כ) [ע"ב], ל) ל"ל דפטרינן יעב"ן, מ) [לעיל ע.], נ) [חולין טו.], ס) [ד"ה ולא], ע) [ד"ה דאין], פ) [ד"ה ור"מ], צ) [ד"ה המבשל], ק) [ד"ה היא], ר) שיין לע"ב.

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז

2. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ: שמות לא יד

הגהות הב"ח

(פ) תוס' ד"ה בשלמא וכו' וי"ל דמיירי כשנתן:

עט א מיי' פ"ג מהל' גניבה הלכה ה ופ"ח מהלכות גזילה הלכה יא ופי"ח מהלכות סנהדרין הלכה ב ופי"ו מהלכות תרומות הל' ו ופי"ד מהל' מוכר הלכה ט טוש"מ סי' שנ:

פ ב מיי' פ"ג מהלכות גניבה הלכה ה סמג עשין עח טוש"מ סי' שנ טוש"ע מ"מ סי' שנ:

פא ג ד מיי' שם הל' ו טוש"מ סי' שנ:

פב ה מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל' ו ועיין בלח"מ ופי"ד הל' י ופי"ב מהל' גניבה הל' ח סמג עשין סד עח טוש"ע י"ד סי' טז סעיף ט וסי' כח סעיף ח וטוש"מ סי' שנ:

פג ו מיי' פ"ח מהל' שחיטה הלכה טו סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' יח סעיף ב:

פד ז ח מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה כג סמג לאוין קה טוש"ע א"מ סי' שיח סעיף ח:

מוסף רש"י

גנב וטבח בשבת. איכא חיוב מיתה וכן לענבות בוכבים (כתובות לג:). בטובה על ידי אחר. הגנב נוח לבעלו לשחוט (שם). וכי זה חוטא וזה מתחייב. וכי שליח חוטא ושולח מתחייב קנס לתרבנא ומשמה, והא קי"ל בקדושין (מב.) אין שליח לדבר עבירה (שם). מה מכירה ע"י אחר. אי אפשר אלא ע"י אחר, שהלוקח נוקמו ממנו (שם) אינה מתקיימת אלא ע"י אחר, הגנב מוכר והלוקח לוקח, אף טביחה ע"י אחר. אפילו עכשיו שליח מתחייב הגנב בתשלומי דו"ה (קדושין מג.). תחת לרבות את השליח. תחת השור, מני למכתב ישלם בשור (כתובות לג:). דאילו עבד איהו לא מיחייב. דהא מיקטל (שם). לאו משום דלא מיחייב הוא. דמיונא דמיא עליה אלא משום דקם ליה בדרבה מיניה (שם). שחיטה שאינה ראויה. לאכילה, לא שמה שחיטה. וכל חייב ואיסור הנאה על ידי שחיטה אינו חל עליה (קדושין נח.). בשלמא ע"ז. דזבחי מתים אסורים, וכן שור הנסקל דינו אסור בהנאה (נעיל מא.) ממשמע שנאמר בקול יעקב אביי יודע שהוא עגילה ונגילה כו' (כתובות לד.). השוחט כו' וביום הכפורים. מתחייב כרת (חולין יד.). המבשל בשבת בשוגג יאכל. אפילו בו ביום (כתובות לד.) הוא עצמו ואף בשבת (גיטין נג: וחולין סו.) ואין נוכך להמתין עד הערב בכדי שיעשו, דהא דאמרינן לענב כדי שיעשו לית ליה לר"מ אלא היכא דעבד ישראל איסורא ובמזיד דאיכא חיוב, דלא ממטייה הנאה מאיסורא, אבל בשוגג לא (חולין סו.). במזיד. דאיכא איסורא, לא יאכל. בו ביום עד שתתקן בכדי שיעשו, והוא